Μια μικρή χώρα σε ένα Μεγάλο Πόλεμο

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο πλαίσιο της έκθεσης:

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

ΠΟΥ ΘΑ ΤΕΛΕΙΩΝΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

1914-1918

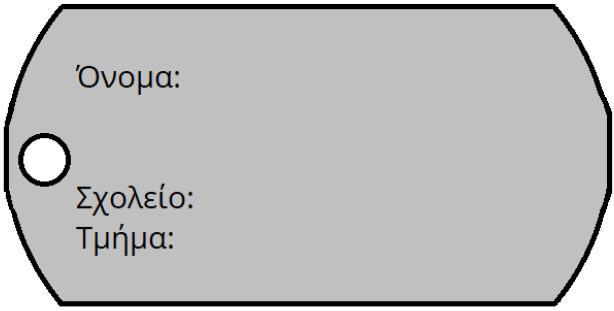

Σχεδιασμός-Υλοποίηση: Νατάσα Καστρίτη, Ρεγγίνα Κατσιμάρδου, Σοφία Παπασπύρου

Καλώς ήρθες στην έκθεση:

«Ο Μεγάλος Πόλεμος που θα τελείωνε όλους τους Πολέμους, 1914-1918»!

Ο **Μεγάλος Πόλεμος** ξεκίνησε στις 28 Ιουλίου 1914 και τελείωσε στις 11 Νοεμβρίου 1918.

Υπήρξε ο πρώτος πόλεμος στον οποίο ενεπλάκη όλη η υφήλιος και χρησιμοποιήθηκαν όπλα σύγχρονης τεχνολογίας. Άλλαξε για πάντα την εικόνα του κόσμου θέτοντας τα θεμέλια του σήμερα.

Στην έκθεση αυτή, 100 χρόνια μετά, θυμόμαστε τον Πόλεμο και μαθαίνουμε περισσότερα για τη συμμετοχή της Ελλάδας σ' αυτόν.

Τα πολλά ονόματα του
Μεγάλου Πολέμου!

Ήξερες ότι ο Μεγάλος Πόλεμος είναι γνωστός με πολλά διαφορετικά ονόματα;

Κάποια από αυτά είναι:

Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος

Πόλεμος των Εθνών

Πόλεμος των Χαρακωμάτων

Κι έτσι ξεκίνησαν όλα…

Στις αρχές του 20ού αιώνα, η πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων χαρακτηριζόταν από έντονο **ιμπεριαλισμό**. Αυτό οδήγησε σε μία σειρά συγκρούσεων με πρώτο σταθμό τον Μεγάλο Πόλεμο.

Αφορμή αποτέλεσε η δολοφονία του διαδόχου του θρόνου της Αυστροουγγαρίας από έναν Σερβο-βόσνιο φοιτητή. Η Αυστροουγγαρία κήρυξε τον πόλεμο στη Σερβία και πολύ γρήγορα ενεπλάκησαν σ'αυτόν και άλλα κράτη.

Οι κηρύξεις πολέμου διαδέχονταν η μία την άλλη και σύντομα τα Ευρωπαϊκά κράτη, οι σύμμαχοί τους και οι αποικίες τους είχαν χωριστεί σε δύο στρατόπεδα.

Προσπάθησε να βρεις σε ποια πλευρά ανήκουν οι παρακάτω δυνάμεις: Βρετανική Αυτοκρατορία, Γερμανία, Βουλγαρία, Γαλλική Αυτοκρατορία, Αυστροουγγαρία, Ελλάδα, Κίνα, Ιταλική Αυτοκρατορία, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Σύμμαχοι (Αντάντ)	Κεντρικές Δυνάμεις

Ζωή και θάνατος στα χαρακώματα

Από την αρχή του πολέμου φάνηκε η τεράστια αλλαγή στον τρόπο μάχης. Τα όπλα νέας τεχνολογίας έκαναν τις παλαιότερες μαζικές επιθέσεις να μοιάζουν με μαζικές αυτοκτονίες.

Οι στρατιώτες, για να προστατευτούν, ξεκίνησαν να σκάβουν ορύγματα στη γη, τα οποία σταδιακά μεγάλωσαν, ενώθηκαν και δημιούργησαν τα πρώτα χαρακώματα.

Η καθημερινή ζωή των στρατιωτών στα χαρακώματα χαρακτηριζόταν από ώρες ατελείωτης πλήξης, με σκάψιμο, λάσπη, πείνα, κακουχίες, αρουραίους, ψείρες, αλλά και από ώρες απόλυτου τρόμου, όταν επιτιθόταν ο εχθρός.

Είσαι στρατιώτης στο Δυτικό Μέτωπο. Να θυμάσαι να είσαι πάντα πολύ καλά κρυμμένος και προσοχή στις βόμβες και στα δηλητηριώδη αέρια! Κύκλωσε τι **δεν** θα είχες μαζί σου:

Τεχνολογία

Ο Μεγάλος Πόλεμος ήταν ο πρώτος βιομηχανικός πόλεμος. Δοκιμάστηκαν πολλά καινούργια όπλα με καταστρεπτική δύναμη, ενώ επιστρατεύτηκαν και όπλα παλαιότερης τεχνολογίας που εξελίχθηκαν πολύ κατά τη διάρκεια του Πολέμου.

- Παρατήρησε τις φωτογραφίες στον τοίχο: τι αναγνωρίζεις και πόσο έχει αλλάξει η μορφή του σήμερα;

Αντιστοίχισε τις εικόνες με τις λεζάντες τους:

1. Σχέδιο μικρού ρωσικού υποβρυχίου, 2. Γαλλικό αεροπλάνο, 3. Γαλλικό άρμα μάχης διασχίζει χαράκωμα, 4. Κατασκευή υπογείου καταφυγίου

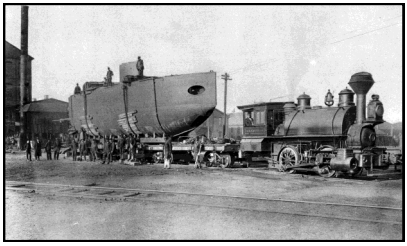

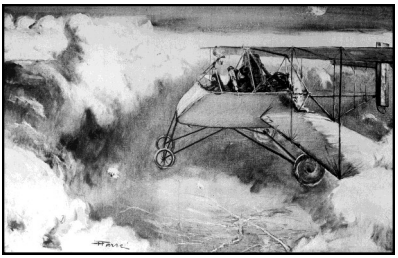

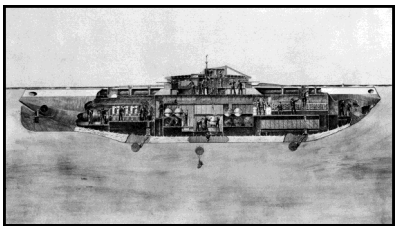

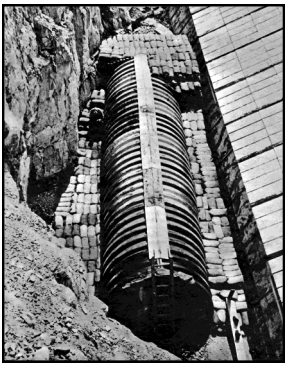

Μια Χριστουγεννιάτικη ιστορία

Την ημέρα των Χριστουγέννων του 1914 πολλοί στρατιώτες και από τις δύο πλευρές σταμάτησαν να πολεμούν. Βγήκαν από τα χαρακώματα και συναντήθηκαν στη νεκρή ζώνη για να μιλήσουν, να τραγουδήσουν κάλαντα ή ακόμη και για να παίξουν ποδόσφαιρο.

Εσύ θα πήγαινες να μιλήσεις στον αντίπαλό σου αν ήσουν εκεί; Αν ναι, τι θα του έλεγες; Γράψ' το στη χριστουγεννιάτικη μπάλα:

Ο πόλεμος στην αυλή μας

Όταν ξεκίνησε ο Μεγάλος Πόλεμος, η Ελλάδα, όπως και πολλά άλλα κράτη, κλήθηκε να διαλέξει πλευρά. Η Σερβία, παλιά σύμμαχος της χώρας, ζήτησε τη βοήθειά της, μα η Ελλάδα ήταν εξουθενωμένη από τους Βαλκανικούς Πολέμους που μόλις είχαν τελειώσει. Οι πολιτικοί διαφωνούσαν και προσωρινά αποφασίστηκε η χώρα να παραμείνει ουδέτερη.

Οι επικοινωνίες ήταν εξαιρετικά σημαντικές για την διεξαγωγή του Πολέμου.

Αξιόπιστος τρόπος αποστολής μηνυμάτων αποδείχθηκαν τα περιστέρια που έπαιξαν σπουδαίο ρόλο στον Πόλεμο.

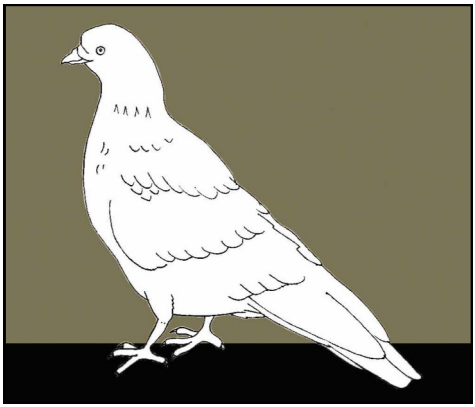

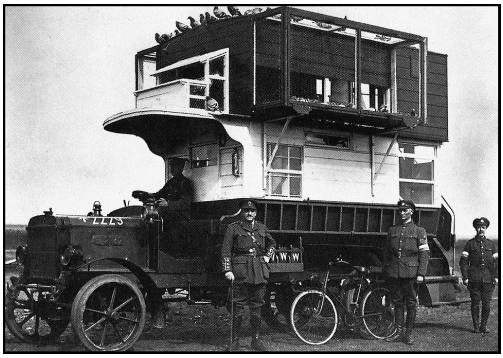

Βρετανικό λεωφορείο τροποποιημένο για να λειτουργήσει ως περιστεριώνας εκστρατείας.

Το φθινόπωρο του 1915, μια δύναμη της Αντάντ αποβιβάστηκε στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Η λεγόμενη «Στρατιά της Ανατολής» αποτελούνταν από άντρες όχι μόνο από την Ευρώπη, αλλά και από πάρα πολλές αποικίες των Μεγάλων Δυνάμεων στον κόσμο.

Πώς πιστεύεις ότι θα ένιωθαν όλοι αυτοί όταν έφτασαν στη Θεσσαλονίκη; Θα τους φαινόταν οικεία; Εξωτική;
Γράψε τι μπορεί να σκέφτονταν:

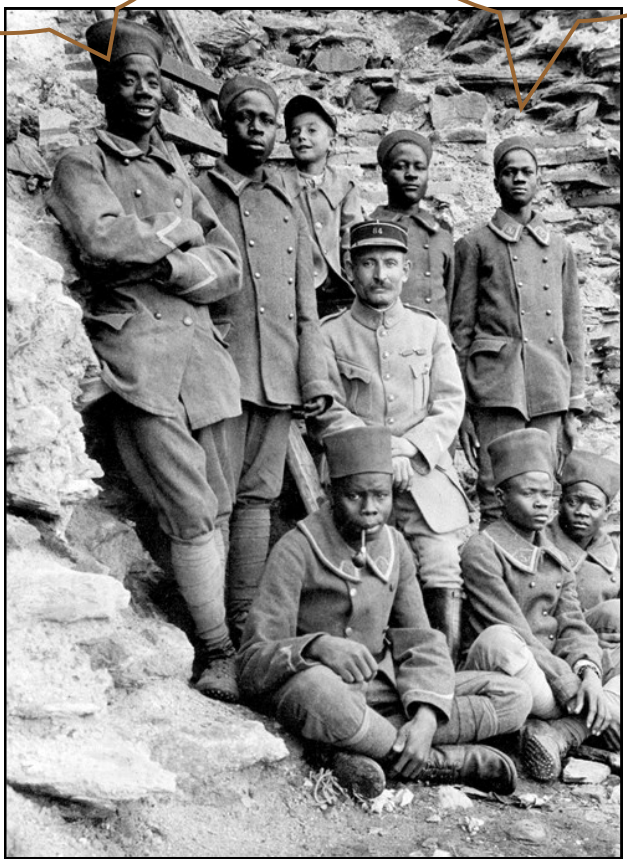

Άνδρες γαλλικού αφρικανικού αποικιακού σώματος με τον αξιωματικό τους.

Εθνικός Διχασμός

Η απόβαση των Συμμάχων στη Θεσσαλονίκη δεν άφησε αδιάφορες τις Κεντρικές Δυνάμεις, που επιτέθηκαν και άρχισαν να καταλαμβάνουν την Ανατολική Μακεδονία.

Προσπάθησε να βάλεις σε χρονολογική σειρά τα γεγονότα που ακολούθησαν:

Α. Εθνικός Διχασμός (1916)

Β. Κίνημα Εθνικής Αμύνης (1916)

Γ. Απόβαση Συμμάχων στη Θεσσαλονίκη (1915)

Δ. Εξορία Κωνσταντίνου (1917)

Ε. Κατάληψη οχυρού Ρούπελ (1916)

ΣΤ. Η Ελλάδα μπαίνει επίσημα στον Πόλεμο (1917)

Ζ. Προσωρινή Κυβέρνηση / Τριανδρία (1916)

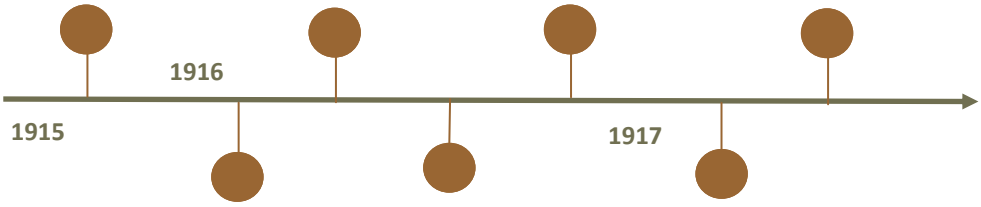

Ουδετερότητα!

Συμμετοχή με Αντάντ!

Βασιλιάς Κωνσταντίνος Α΄

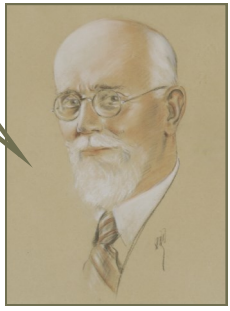

Ελευθέριος Βενιζέλος

Η πατρίς σε χρειάζεται!

Ο Μεγάλος Πόλεμος υπήρξε ο πρώτος όπου η προπαγάνδα έπαιξε τόσο έντονο ρόλο. Καινούργια μέσα, όπως το ραδιόφωνο και ο κινηματογράφος, αλλά και παλαιότερα, όπως οι εφημερίδες και οι αφίσες, επιστρατεύτηκαν σε έναν πόλεμο λέξεων και εικόνων.

Οι στόχοι ήταν πολλαπλοί: ενίσχυση του ηθικού των πολιτών, χειραγώγηση της κοινής γνώμης, υποκίνηση μίσους για τον εχθρό, πίεση στα κράτη που παρέμεναν ουδέτερα.

Χωριστείτε στις ομάδες σας και βρείτε ένα σύνθημα! Τι θα επιλέγατε να πείτε για να εμπνεύσετε κάποιον να καταταχτεί;

Ποια μέσα προπαγάνδας χρησιμοποιούνται περισσότερο σήμερα;

_____ _____

_____ _____

_____ _____

Ζωή εν τάφω

Τα πρώτα χαρακώματα σκάφτηκαν αυθόρμητα για προστασία. Σταδιακά βάθυναν και ενισχύθηκαν με σάκους άμμου, ξύλα και κάθε διαθέσιμο υλικό. Σε πολλά μέρη δημιουργήθηκαν τεράστια δίκτυα με υπόγειες κατασκευές.

Μέσα στην γκρίζα και θλιβερή καθημερινότητα, κάτι που έλειπε πολύ στους στρατιώτες ήταν η απλή ομορφιά της φύσης. Στη νεκρή ζώνη το τοπίο ήταν απόκοσμο: κατεστραμμένα κτήρια, σπασμένα γυμνά δέντρα, λάσπη και κρατήρες, αγκαθωτά συρματοπλέγματα, πτώματα σε αποσύνθεση.

Τροφή για σκέψη:

Λοιπόν τότες έγινε μιαν αποκάλυψη! Μόλις ξεφούσκωσε αυτό το σακί, χαμήλωσε η καμπούρα του και ξεσκέπασε στα μάτια μου μια μικρήν ευ-τυχία. Αχ, μου 'καμε τόσο καλό στην ψυχή, λίγο ακόμα και θα πατούσα μια τσιριξιά χαράς. Ήταν ένα λουλούδι εκεί! Συλλογίσου. Ένα λουλούδι είχε φυτρώσει εκεί μέσα στους σαπρακιασμένους γεώσακους. Και μου φανερώθηκε έτσι ξαφνικά τούτη τη νύχτα που 'ναι γιομάτη θάματα. Από-μεινα να το βλέπω σχεδόν τρομαγμένος. Είναι μια παπαρούνα. Μια τόση δα μεγάλη, καλοθρεμμένη παπαρούνα, ανοιγμένη σαν μικρή βελουδένια φούχτα.

Στρατής Μυριβήλης, Η ζωή εν τάφω

Έλληνες σε χαράκωμα της Μακεδονίας

Στρατιώτες σε χαράκωμα στο Δυτικό Μέτωπο

Αναζητώντας λίγη ομορφιά, αλλά και έναν τρόπο να περάσουν λίγο πιο ευχάριστα την ώρα τους, πολλοί στρατιώτες κατέφυγαν στη δημιουργικότητα και την τέχνη με ό,τι μέσα είχαν. Αυτή είναι η λεγόμενη «Τέχνη των Χαρακωμάτων» (Trench art).

Τι πιστεύεις ότι θα ζωγράφιζες αν ήσουν μέσα σε ένα χαράκωμα και είχες μαζί σου ένα τόσο δα κομμάτι χαρτί;

Μακεδονικό μέτωπο

Στο Μακεδονικό μέτωπο, αρχικά άμεση προτεραιότητα του στρατού ήταν η οργάνωση αμυντικής γραμμής. Στα τέλη του 1917 με αρχές του 1918 ο ελληνικός στρατός είχε μια πιο ενεργή συμμετοχή σε πολλές επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν. Μία από τις σημαντικότερες επιχειρήσεις ήταν η κατάληψη του Σκρα ντι Λέγκεν, ενός στρατηγικού υψώματος που ήταν βαριά οχυρωμένο από τους Βουλγάρους.

Η μάχη στο Σκρα κατέδειξε την υπολογίσιμη δύναμη του ελληνικού στρατού και την αδυναμία της Βουλγαρίας, η οποία αναγκάστηκε να συνθηκολογήσει, πρώτη από όλες τις Κεντρικές Δυνάμεις.

Feeling great and hoping for a more peaceful future!
📍Κάπου κοντά στη Θεσσαλονίκη

#ww1 #TheGreatWar #greeceinww1#nhmuseumww1

Η αναπάντεχη ειρήνη

Στις αρχές του 1918, τα περισσότερα κράτη αντιμετώπιζαν εσωτερικά προβλήματα: πείνα, αρρώστιες, εξαθλίωση, δυσαρέσκεια, λιποταξίες, στάσεις και εξεγέρσεις. Καμία κυβέρνηση δεν ήθελε όμως να δεχτεί τους όρους της άλλης πλευράς και να χάσει τον Πόλεμο.
Στα μέσα του 1918 οι Σύμμαχοι άρχισαν να υπερισχύουν. Ο Πόλεμος έληξε επίσημα στις 11 Νοεμβρίου 1918 στις 11 π.μ., έπειτα από 52 μήνες αιματοχυσίας.

Διάσκεψη Ειρήνης και Συνθήκη των Σεβρών

Η Διάσκεψη Ειρήνης έλαβε χώρα στο Παρίσι. Με τον κάθε ηττημένο αντίπαλο υπογράφηκε ξεχωριστή συνθήκη. Μία από αυτές ήταν η Συνθήκη των Σεβρών, η οποία έκανε πραγματικότητα τη λεγόμενη Ελλάδα των δύο ηπείρων και πέντε θαλασσών. Η Μεγάλη Ιδέα έμοιαζε πολύ κοντά στην ολοκληρωτική της πραγμάτωση. Σύντομα όμως η χώρα βρέθηκε στη δίνη της Μικρασιατικής Εκστρατείας, από την οποία έμελλε να δοκιμάσει πολύ πόνο.

Διάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων το 1919.
Ελαιογραφία του Δημ. Βασιλείου

Άσπρο – Μαύρο

Το τέλος του Μεγάλου Πολέμου σήμανε την αρχή μιας νέας εποχής για τον κόσμο. Ιδιαίτερα στην Ευρώπη, οι συνέπειες φάνηκαν σχεδόν σε κάθε πτυχή της ζωής των ανθρώπων, σε πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Κατέρρευσαν αυτοκρατορίες, άλλαξαν καθεστώτα, δημιουργήθηκαν κράτη, διαμορφώθηκαν νέα σύνορα, αμφισβητήθηκε το παλιό κοινωνικό status quo, αναπτύχθηκαν καινούργιες ιδεολογίες και κινήματα.

Διεθνώς, ο Πόλεμος προβλήθηκε ως μία θυσία, που θα έφερνε επιτέλους γεωστρατηγική ισορροπία και θα τελείωνε όλους τους πολέμους. Όμως, μετά από οικονομικές κρίσεις, πολιτική αστάθεια, και την άνοδο του φασισμού, ελλόχευε μία ακόμα πιο καταστροφική αναμέτρηση.

Χωριστείτε στις ομάδες σας και συζητήστε για 2-3 λεπτά. Κάθε κουτί περιέχει μια συνέπεια του Πολέμου. Κατά τη γνώμη σας ανήκει στονανήκει στον άσπρο ή τον μαύρο τοίχο και γιατί; Ετοιμάστε μια σύντομη παρουσίαση.

Σκιές και παπαρούνες!

Κοίτα γύρω σου! Τι βλέπεις;

- Παρατήρησε το γλυπτό και διάβασε το ποίημα του γλύπτη. Τι θεωρείς ότι συμβολίζει; Πώς σχετίζεται με το Μεγάλο Πόλεμο;

- Κλείσε τα μάτια και άκουσε τη μουσική. Άλλοτε είναι θριαμβευτική, άλλοτε λυπητερή. Πιστεύεις ότι είναι ταιριαστή με τον Πόλεμο; Γιατί;

Επιμνημόσυνος σταυρός με απεικόνιση παπαρούνας

Περί παπαρούνας και ανάμνησης

Η παπαρούνα, ένα αγριολούλουδο που φυτρώνει εύκολα σε σκαμμένο χώμα, φύτρωνε πάνω σε τάφους στρατιωτών.

Μετά τον Πόλεμο, το ποίημα «Στις πεδιάδες της Φλάνδρας» του John McCrae ενέπνευσε την κατασκευή της πρώτης αναμνηστικής παπαρούνας.

Έκτοτε, η κόκκινη παπαρούνα αποτελεί σύμβολο της ανάμνησης των πεσόντων του Πολέμου.

«Είμαστε οι νεκροί. Πριν λίγες μέρες,
ζήσαμε, νιώσαμε την αυγή
και είδαμε την ομορφιά της δύσης.
Αγαπήσαμε και αγαπηθήκαμε, και τώρα κειτόμαστε
στης Φλάνδρας τα λιβάδια.»

Απόσπασμα από το ποίημα του John McCrae

Ανάμνηση Πολέμου

Η επέτειος των εκατό ετών από τον Μεγάλο Πόλεμο μας καλεί να δούμε τη σύγχρονη κοινωνία με νέα ματιά. Τα αποτελέσματά του δεν είναι απλές αναμνήσεις: ο Πόλεμος αυτός ήταν μια αφετηρία που διαμόρφωσε το σήμερα.

1914-1918 Μεγάλος Πόλεμος

2014-2018 Επέτειος Ανάμνηση

Ο Harry Patch, τελευταίος επιζών του Μεγάλου Πολέμου, είπε κάποτε: «Ο πόλεμος είναι ένας οργανωμένος φόνος». Γιατί πιστεύεις ότι το είπε αυτό; Τι εννοούσε;

Πιστεύεις ότι πρέπει να θυμόμαστε τον Πόλεμο; Αν ναι, πώς;

Θεωρείς πως πρέπει να υπάρχουν μνημεία; Τι θα πρέπει να μας θυμίζουν; Εσύ τι θα ήθελες να θυμούνται οι επόμενες γενιές για τον Μεγάλο Πόλεμο;

Διασυμμαχικό Μνημείο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (Ελληνικό Τμήμα), Λιέγη, Βέλγιο.

Follow up challenge!

Γράψε, σχεδίασε, ζωγράφισε, δημιούργησε!

Αν θέλεις, μπορείς να συμμετέχεις (επώνυμα ή ανώνυμα) στον διαδικτυακό διαγωνισμό του Μουσείου για τον Μεγάλο Πόλεμο!

Οι κατηγορίες είναι οι εξής:

- Ποίηση
- Μικρό Διήγημα (έως 1 σελίδα)
- Ζωγραφική
- Κόμικς

Στείλε μας το έργο σου από οποιαδήποτε κατηγορία στο email του Μουσείου (info@nhmuseum.gr) ή ανέβασέ το στα κοινωνικά δίκτυα με τα hashtags: #ww1 #TheGreatWar #greeceinww1 #nhmuseumww1

Τα καλύτερα έργα του μήνα από κάθε κατηγορία θα αναδημοσιευτούν στον ιστοχώρο του Μουσείου και στις σελίδες του στα κοινωνικά δίκτυα!

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Κ Α Ι Ε Θ Ν Ο Λ Ο Γ Ι Κ Η Ε Τ Α Ι Ρ Ε Ι Α Τ Η Σ Ε Λ Λ Α Δ Ο Σ

Ε Θ Ν Ι Κ Ο Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Ο Μ Ο Υ Σ Ε Ι Ο

Μ έ γ α ρ ο Π α λ α ι ά ς Β ο υ λ ή ς ,

Ο δ ό ς Σ τ α δ ί ο υ 1 3 , Α θ ή ν α 1 0 5 6 1

www.nhmuseum.gr, Τηλ: (+30-) 210- 32.26.370, 32.37.315, 32.37.617, Φαξ: 32.13.786,

E-mail: info@nhmuseum.gr